

Da zaživi selo.

Ul. Vuka Karadžića 36, Pljevlja E-mail: dazaziviselo@yahoo.com
Tel: 067/821-399, 068/323-394

Opština Pljevlja

Primljeno: 06.09.2025				
Org. jed.	Jedinstveni Identi. broj	Redni broj	Prilog	Vrijed.
		01-018/24	-1505/1	

OPŠTINA PLJEVLJA

Predsjedniku dr Dariu Vranešu

PREDMET: Inicijativa za zaštitu vode gornjeg toka rijeke Čehotine

Poštovani predsjedniče Opštine Pljevlja,

ovim putem Vam dostavljamo inicijativu za zaštitu vode gornjeg toka rijeke Čehotine koja je usmjerena na dva nivoa zaštite (u skladu sa Zakonom o vodama i Zakonom o zaštiti prirode, koji su kompatibilni i jedna zaštita ne isključuje drugi vid zaštite), sa obrazloženjima u nastavku:

UVOD

Pljevaljska opština obiluje prirodnim resursima. Bogata je vodom, šumom, pašnjacima, plodnim zemljištem... svim onim dobrima, koji su potrebni za srećan, spokojan i bogat život stanovništva.

Pljevlja su bogata rudom i uglja i metala, od čije intenzivne i nekontrolisane eksploatacije su svi drugi imali korist... Pljevljaci samo štetu. Zagađeni su i voda i vazduh i zemljište...

Savremeni interesi beskompromisne i netolerantne društvene zajednice usmjereni su ka potrazi za novim rudarskim resursima, koji bi nadomjestili istrošenost postojećih ... Teritorija opštine Pljevlja je dakle premrežena tačkama, interesantnim za eksploataciju uglja, uprkos opštoj svjetskoj politici da se napušta „nezdrava“ energija, prije svega Termoelektrane. Da se ne nazire kraj ovakvoj eksploatatorskoj politici prema Pljevljima potvrđuju i novi prostorni planovi.

U ovoj tački stanja i nebrige šire zajednice da suštinski pomogne da se stanje popravi, stanovnici Pljevalja su u iznuđenoj i ultimativnoj poziciji da se opredijele za sudbinski pravac daljeg razvoja opštine: za dalju eksploataciju rudnog bogatstva uz prazna obećanja investitora, zagađenje i rastuću smrtnost, ili za razvoj zelene ekonomije, proizvodnje zdrave hrane, za bistru i čistu vodu. Na to imaju pravo, ljudsko, civilizacijsko i zakonsko. Potrebno je da se prikupe i usmjere osviješćene snage za takvu odluku. U tome može da ih ohrabri činjenica da će u **neposrednoj budućnosti zdrava hrana i voda imati veću vrijednost od uglja i nečiste energije**. Pošto ih o tome prije pola vijeka niko nije pitao, sada su zaslužili da sami odlučuju o svojoj sudbini.

ZAŠTITA PODRUČJA GORNJEG TOKA RIJEKE ČEHOTINE

Malo teritorije opštine je ostalo van značajnijeg domašaja zagađenja, kao posljedice privrednog razvoja. Kao predjele, relativno očuvane u prirodnom stanju, mogu se navesti **planina Ljubišnja i gornji tok Čehotine**. Humani i ekološki izazov i prioritet je da se ove oblasti zaštite i sačuvaju u izvornom, kvalitetnom stanju.

Pokrenuta je inicijativa da se gornji tok Čehotine, od brane Otilovići, do izvora Čehotine, zaštiti i očuva. **Zaštita je usmjerena na dva nivoa:**

Prvi nivo zaštite je da se zaštita utemelji na uspostavljanju zona sanitarne zaštite vodozahvata, s obzirom da se voda akumulacije Otilovići koristi za primarno vodosnabdjevanje Pljevalja, što je inače zakonska obaveza lokalne i državne uprave shodno Zakonu o vodama.

Drugi nivo zaštite je da se područje gornjeg toka Čehotine proglasi Parkom prirode, u skladu sa Zakonom o zaštiti prirode, jer sadrži izuzetno vrijedne prirodne, pejzažne i ostale kvalitete, npr. nezagađenu riječnu vodu, biodiverzitet, rijetke i ugrožene vrste, meandre Čehotine, lokalnu arhitekturu, kulturnu zaostavštinu, tradicionalni način života.

Prema pravnoj i stručnoj snazi zaštite veći rang ima zaštita sanitarnih zona, ali nijedan nivo zaštite ne isključuju drugi, već su kompatibilni i zaokružuju sveobuhvatnije zaštitu područja gornjeg toka rijeke Čehotine.

Otilovičko jezero je kao vještačka akumulacija nastalo 1982. godine, kapaciteta 18 miliona kubika, čija je osnovna namjena prvenstveno bila za potrebe rada TE „Pljevlja” radi hlađenja turbine. Međutim, voda iz ovog jezera koristi se i za vodosnabdjevanje grada. Jezero je nastalo potapanjem kanjona na rijeci Čehotini, dugo je 11 km, a uprkos tome što je vještačko, uspješno se uklopilo u prirodni ambijent, gdje posebnu atraktivnost kao prirodni fenomen čine meandri Čehotine, koji su postali jedan od glavnih turističkih repera opštine Pljevlja.

Pitanje zaštite akumulacije Otilovići, što obuhvata i gornji tok Čehotine, zasnovano je na trostrukoj obavezi: Zaštita izvorišta vode za piće, zaštita kvalitetnog prirodnog resursa i obezbjeđenje vode za TE. Pri tome, prvi uslov je najjači i obuhvata ostale. Zahvatanje vode iz akumulacije Otilovići potrebno je da bude pokriveno odgovarajućim i obavezujućim zakonskim aktima: **izradom i usvajanjem Studije sanitarne zaštite i vodnim aktima, navedenim u Zakonu o vodama, a odnose se na zahvatanje vode za piće.**

Neophodnost da se ovaj prostor zaštiti uslovljena je potencijalnom opasnošću od eksploatacije uglja u slivu, nekontrolisanim razvojem turizma i drugih aktivnosti, planiranim razvojem saobraćajnica, nekontrolisanim korišćenjem prirodnih resursa itd. Krajnji efekat mjera zaštite bi bio da se omogući valorizacija ovog prostora, kroz kontrolisani i svrsishodni razvoj prirodnih resursa, stabilno obezbjeđenje stanovništva pitkom vodom, zeleni turizam i bezbjednu poljoprivredu, dakle, da se ovaj kraj valorizuje kroz razvoj sopstvenih prirodnih predispozicija.

U slivu gornjeg toka postoji nekoliko sela razbijenog tipa, ne postoje veće naseobine, te je stepen naseljenosti nizak. Stanovnici 14 sela se bave većinom ekstenzivnim poljoprivrednim aktivnostima, mada je u rijetkim slučajevima poljoprivredna proizvodnja poprimila obim i značaj intenzivne proizvodnje, kao što je plantaža jabuka i proizvodnja konoplje u Vrulji. Nema većih industrijskih pogona, ali postoje određeni ekološki problem kao što su pojedinačni slučajevi fekalne kanalizacije iz stambenih objekata i štala, neplanasko i nepropisno odlaganje komunalnog otpada, nepropisna eksploatacija šuma, izgradnja putne infrastrukture u slivnom području vodozahvata. Ovakvo stanje treba da bude reper u defišanju aktivnosti u zonama sanitarne zaštite.

INICIJATIVE ZA DALJE AKTIVNOSTI NA ZAŠTITI VODA GORNJEG TOKA ČEHOTINE

Neophodna je detaljna **analiza kvaliteta vode Čehotine i njenih stalnih pritoka na ušću**, kao i **utvrđivanje postojećih i potencijalnih ekoloških prijetnji** koji utiču na kvalitet vode vodozahvata Otilovičkog jezera.

Glavni cilj za očuvanje vodozahvata Otilovičkog jezera je **promjena koncepta privredno-ekonomskog razvoja Pljevalja, sa rudarsko-industrijsko-energetskog, na poljoprivredni, ekološki i turistički, na bazi zelene ekonomije.**

U skladu sa propisima, koji definišu aktivnosti u zonama sanitarne zaštite **uskladiti planiranu izgradnju trase brze regionalne saobraćajnice od Bijelog Polja do Pljevalja. Slična preporuka se odnosi i na izgradnju planirane željezničke pruge Bijelo Polje-Pljevlja.**

Potrebna je takođe i **izgradnja kapaciteta nadležnih službi lokalne samouprave**, uključujući broj i stručnost zaposlenih za potrebnu kontrolu, zaštitu i nadzor nad mjerama zaštite, u saradnji sa nadležnim Ministarstvom.

U što skorijem periodu Lokalna uprava treba da donese **potrebna zakonska akta u vezi usvajanja i zaštite zona sanitarne zaštite vodozahvata Otilovičkog jezera**, kao i **da proglasi gornji tok Čehotine Parkom prirode.**

Zaštićeno područje treba da bude pokriveno svrsishodnom lokalnom mrežom stanica za kvalitet voda, sa odgovarajućom dinamikom uzorkovanja, koje treba da vrši nadležna nacionalna institucija (ili lokalna ispostava).

Pored svega, treba donijeti i **Plan upravljanja vodnim tijelom akumulacije i uzvodnog sliva**, sa posebnim akcentom na periode produženih suša i regulacijom vode u poplavnim epizodama. Plan treba da uključi i **Ekološki prihvatljivi proticaj ispuštanja vode iz akumulacije.**

Isto tako, **međuopštinskom saradnjom obavezno je obuhvatiti zaštitu izvorišnog dijela Čehotine u opštinama Pljevlja i Bijelo Polje.**

Nakon sprovođenja zaštite gornjeg toka rijeke Čehotine, u skladu sa Zakonom o vodama i u skladu sa Zakonom o zaštiti prirode, **obavezno je odrediti upravljača**, kao novo pravno lice, koje će da upravlja područjem i koje će se starati o svim mjerama zaštite i preduzimati određene radnje protiv aktivnosti koje ugrožavaju najveći javni interes... a to je voda za piće, koja će u budućnosti biti sve veći problem, s obzirom da Pljevlja nemaju alternativu u vodosnabdijevanju grada.

U nadi i želji da našu inicijativu shvatite dobronamjerno i kao neophodnu za sigurnu budućnost Pljevalja, unaprijed Vam se zahvaljujemo.

PRILOG: CD – dokumentarni film o zaštiti vode gornjeg toka rijeke Čehotine (snimljen 2024.g.)

Pljevlja, 05.09.2024. godina

Direktor NVO "Da zaživi selo":

